

До спеціалізованої вченої
ради ДФ 41.086.004
у Національному університеті
«Одеська юридична академія»

ВІДГУК
офіційного опонента – кандидата юридичних наук
Кулієва Арсена Юрійовича на дисертацію
Плачкової Тетяни Михайлівни
«Адміністративно-правове забезпечення безпеки мореплавства в
Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі
спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами

Забезпечення безпеки є пріоритетною метою розвитку морських транспортних сполучень та основним принципом побудови правового базису усіх видів діяльності, сполучених з використанням морів та океанів. Але тут, на відміну від інших видів людських активностей, забезпечення складових процесу є набагато складнішим, важчим та глобальнішим завданням, зважаючи на мінливе та нестійке природне середовище, зацікавленість держав у стрімкому розвитку перевезень та перенасичення морських транспортних коридорів. Подолати ризики морської діяльності практично неможливо навіть за сучасного розвитку технологій. Їх можливо лише зменшити, визначаючи та вивчаючи потенційні загрози, розгортаючи зусилля з попередження та мінімізації їх негативних впливів. Саме до групи таких зусиль належить створення ефективного адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства на рівні окремих держав. Це особливим чином стосується й України, адже за наявності певного досвіду розбудови відповідного сучасним стандартам адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства, його ефективність, дієвість та відпрацьованість у кризових ситуаціях викликає занепокоєння як у колі практичних співробітників морської галузі України, так й у науковому

середовищі. Необхідність перегляду, удосконалення та внесення відповідних змін діючого галузевого законодавства на теперішній час актуалізується кризовими ситуаціями у морській сфері, які стабільно викривають неспроможність державного механізму до ефективного, швидкого, якісного спрацювання і забезпечення необхідного рівня морської безпеки. Тому на теперішній час, як ніколи раніше, комплексні правові дослідження у сфері адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні є на часі, підвищення їх актуальності обумовлене кризовим станом галузі, а попит на такі доктринальні розробки буде дедалі зростати. У зв'язку з цим, дисертаційне дослідження, проведене Т.М. Плачковою, слід визнати актуальним та своєчасним.

Дисертаційне дослідження підготовлено на кафедрі морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія» у рамках плану наукових досліджень Університету на 2016–2020 рр. «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842). Є частиною наукової роботи кафедри за темою «Митне, морське та інформаційне право: євроінтеграційний вимір», сприяє подальшому розвитку наукових ідей, що нею розробляються та часто знаходять свій прояв у нормотворчості та оновлюють діюче законодавство у сфері морської діяльності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірності та новизни

Застосована дисертантом методологія дослідження дозволила виробити науково обґрунтовані висновки, вдало поєднала різноманітні наукові способи та прийоми наукового пізнання: діалектичний, історико-правовий, системного аналізу, формально-логічний та теоретико-прогностичний. Так, за допомогою діалектичного методу було досліджено формування правових засад та інституційного механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні та у світі (п.п. 2.2, 3.1 дисертації), визначено причини, що обумовили

виникнення проблем у процесі організації системи публічного (державного) адміністрування забезпечення безпеки мореплавства в Україні (п. 3.1 дисертації). Історико-правовий метод було застосовано для вивчення становлення організаційно-правових механізмів забезпечення безпеки мореплавства в Україні (п. 1.1 дисертації) та характеристики етапів формування сучасної наукової моделі адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні (п. 2.3 дисертації). Використання методу системного аналізу надало дисертанту можливість всебічно дослідити адміністративно-правову складову забезпечення безпеки мореплавства та охарактеризувати принцип забезпечення безпеки мореплавства як провідний для всього масиву правових норм, якими врегульоване мореплавство (п.п. 1.2, 2.1 дисертації), вивчити основні теоретико-методологічні підходи до визначення адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства (п. 1.3 дисертації), а також систематизувати форми та методи публічного адміністрування безпеки мореплавства в Україні (п. 3.2 дисертації). Вироблення пропозицій щодо вдосконалення існуючого на теперішній час адміністративно-правового та організаційного забезпечення безпеки мореплавства в Україні (п. 3.3 дисертації) здійснювалося за допомогою формально-логічного та теоретико-прогностичного методів. Комплексне застосування цих методів наукового пізнання дозволило авторці досягти високого рівня обґрунтованості, достовірності та новизни результатів проведеного дослідження.

Структура дисертації є логічною, що сприяло послідовному висвітленню результатів дослідження, виробленню якісних наукових пропозицій, розробленню актуальних змін до діючого законодавства, досягненню поставленої наукової мети та вирішенню обумовлених нею наукових задач. Структурно дисертація складається з вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 216 сторінок, із них основного тексту – 163 сторінки.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, окреслено мету і задачі дослідження, його методологічну, теоретичну та емпіричну базу, розкрито сутність і стан розробки обраної проблематики, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо їх апробації й опублікування, особистого внеску здобувача.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні основи адміністрування безпеки мореплавства» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1. *«Поняття та історико-правовий аспект забезпечення безпеки мореплавства»* здобувачка відзначає особливе значення забезпечення безпеки для морської індустрії (с. 16–17 дисертації), наводить емне історичне дослідження становлення принципу забезпечення безпеки мореплавства з виокремленням основних віх його закріплення у звичаєвих та правових нормах (с. 18–22). Слід підтримати авторку у тому, що на теперішній час поряд із наявністю чисельних міжнародних угод та актів внутрішнього законодавства у сфері забезпечення безпеки мореплавства, загальноприйнятого визначення цього поняття не вироблено, при цьому загальні підходи до його тлумачення є практично тотожними в усьому світі (с. 23 дисертації). Авторський аналіз термінологічних словосполучень «безпека мореплавства» та «забезпечення безпеки мореплавства» засвідчив ґрунтовність та комплексність підходу дослідниці до розробки порушеної проблематики, що поєднав як наукові вітчизняні та зарубіжні дослідження, так й законодавчі напрацювання щодо їх визначення. У вироблених же авторських підходах до їх тлумачення втілено результати як сучасних розробок, так й власну позицію автора до їх змістовного наповнення (с. 23–29 дисертації).

У підрозділі 1.2. *«Адміністративно-правова складова забезпечення безпеки мореплавства»* на підставі аналізу норм міжнародних угод доведено визначну роль внутрішньодержавного адмініструючого механізму у забезпеченні безпеки мореплавства. Дослідження норм програмних

документів морської галузі України під кутом зору закріплення у них вимог щодо забезпечення безпеки морської діяльності засвідчило незмінність та визнання нагальної необхідності продовження постійної роботи над вдосконаленням правового та організаційного забезпечення ефективного впровадження світових стандартів та кращих практик у сферу забезпечення безпеки мореплавства в Україні (с. 30–36 дисертації). Підтвердженням актуальності та своєчасності дослідження є поведений на його сторінках правовий аналіз призначення Державною службою морського та річкового транспорту України капітанів морських торговельних портів за умов продовження виконання повноважень капітанів, призначених Державним підприємством «Адміністрація морських портів України» (с. 43–46 дисертації), а також акцентування уваги на приналежності процедур контролю держави порту до внутрішньодержавного адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства, що поширюється на судна під іноземними прапорами внаслідок дії відповідних регіональних міжнародних угод (с. 37–38 дисертації).

Підрозділ 1.3. «Основні теоретико-методологічні підходи до визначення адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства» присвячено висвітленню сучасних наукових розробок у сфері правового забезпечення безпеки мореплавства. Завдячуючи вдалому компонуванню дослідницького матеріалу, дисертантом було виокремлено основні напрями правничих розвідок сфери забезпечення безпеки мореплавства в Україні. Так, було означено характерні риси публічно- та приватно-правових досліджень, здійснено опрацювання їх результатів (с. 48–55 дисертації) та дійдено до цілковито обґрунтованого висновку про те, що для адміністративно-правового напрямку сучасних досліджень сфери забезпечення безпеки мореплавства є характерним звернення уваги науковців лише на окремі, достатньо вузькі, її складові, що обумовило необхідність комплексного дослідження сучасного адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні з урахуванням новітніх змін у побудові

системи органів управління морською сферою, а також у світлі значного оновлення нормативно-правового забезпечення морської діяльності в Україні (с. 55 дисертації).

Розділ 2 «Правові засади забезпечення безпеки мореплавства» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1. *«Забезпечення безпеки мореплавства – провідний принцип правового регулювання морської діяльності»* охарактеризовано наукові підходи до визначення суті та значення принципів права у формуванні правової науки та законодавства, наведено їх класифікацію, справедливо відзначено, що найбільш вагомі принципи права, і зокрема принцип забезпечення безпеки мореплавства, найбільш повно на теперішній час відображаються у нормах міжнародного права, хоча своїми витокami мають національні правові системи (с. 60–61 дисертації). З метою стислої репрезентації процесу закріплення принципу забезпечення безпеки дисертант простежує його становлення у окремих (базових, визначних для свого часу) міжнародних угодах у сфері морської діяльності (с. 61–62 дисертації), які стали сучасним базисом всього масиву нормативно-правового забезпечення безпеки мореплавства. Цікавим є здійснений авторкою аналіз підходів до пристосування діючих правових стандартів до нових вимог, що пов'язані із поширенням автономного судноплавства та висловлені з цього приводу авторські пропозиції (с. 65–69 дисертації).

У підрозділі 2.2. *«Міжнародно-правова уніфікація галузевих стандартів та комплексний підхід до забезпечення безпеки мореплавства»* докладно простежено формування сучасного міжнародно-правового базису забезпечення безпеки мореплавства, означено його основні етапи та надано характеристику групам міжнародних угод, що стосуються забезпечення безпеки мореплавства у спеціальних аспектах (технічному; судноводійному; організації пошуку і рятування на морі; розслідування аварійних морських подій та інцидентів; проведення операцій з рятування людей, майна і навколишнього середовища від радіоактивного, нафтового та іншого

забруднення; безпеки мореплавства при здійсненні буксирування, рятування, криголамного і лоцманського проведення, морського промислу, видобутку корисних копалин, наукових досліджень, гідротехнічних та гідрографічних робіт, плавання під проведенням систем управління рухом суден, системами розподілу руху суден, при проведенні морських регат; стандартів інспектування у портах) (с. 71–74 дисертації). Заслуговує на схвальну оцінку авторське дослідження правових стандартів забезпечення безпеки мореплавства у рибальському секторі (с. 74–76 дисертації). Крім того, дисертантка звертає увагу на регіональне (Чорноморське) співробітництво у напрямі забезпечення безпеки мореплавства, окреслює його основні результати та аналізує складену у Чорноморсько-Азовському регіоні кризову ситуацію (с. 77–82 дисертації). При характеристиці комплексного підходу до забезпечення безпеки мореплавства авторка аналізує найбільш вдалі на теперішній час механізми, що визначені Міжнародним кодексом з управління безпечною експлуатацією суден та попередженням забруднення (МКУБ) і угодами (регіональними меморандумами) щодо контролю державою порту (с. 84–93 дисертації). Це, на наше переконання, є цілковито виправданим та актуальним з огляду на те, що недотримання судновласниками вимог МКУБ частіше за все стає причиною аварійних пригод з суднами. Крім того, автором оцінюється стан впровадження розглянутих міжнародних стандартів та комплексного підходу до забезпечення безпеки мореплавства в українське законодавство та акцентується увага на необхідності розробки та забезпечення належного виконання правових норм у сфері забезпечення безпеки морського рибальства (с. 95–97 дисертації).

У підрозділі 2.3. *«Формування сучасної моделі адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні»* означено етапи формування сучасного адміністративно-правового підґрунтя забезпечення безпеки мореплавства в Україні, звернено увагу на його особливості та закономірності, підкреслено важливість відповідального та послідовного оновлення діючого законодавства у сфері морської діяльності. Дисертант

доходить до обґрунтованого висновку про те, що сучасна модель адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні продовжує свій розвиток за такими основними напрямками: створення відповідної нормативної бази (що містить, серед іншого, документи довгострокового планування та локального регулювання) та інституційної системи у сфері забезпечення безпеки мореплавства, а також забезпечення належної імплементації міжнародних (світових і регіональних) стандартів забезпечення безпеки мореплавства з паралельним формуванням національної адміністративно-правової бази функціонування системи забезпечення безпеки мореплавства з урахуванням міжнародних стандартів, складених найкращих практик мореплавства та з метою конституювання ефективної системи морського законодавства (с. 107–108 дисертації).

Розділ 3 «Організація адміністрування безпеки мореплавства в Україні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1. *«Інституціоналізація системи органів управління безпекою мореплавства в Україні»* автором проаналізовано шлях створення системи державних органів, організацій та підприємств у сфері забезпечення безпеки мореплавства, визначено основні етапи та державні органи, на яких покладено функції з адміністрування безпеки мореплавства в Україні на сучасному етапі. Зазначається про те, що перетворення та новації, що відбувалися у системі адміністрування безпеки мореплавства в Україні, не завжди мали швидкий ефект (с. 110 дисертації), а окремі з них відрізнялися суперечливістю та непослідовністю (с. 112–115 дисертації). Слід підтримати авторку дослідження у тому, що на теперішній час в Україні склалася упорядкована система органів управління у сфері забезпечення безпеки мореплавства, створення Морської адміністрації в Україні відповідає її зобов'язанням за міжнародними угодами. Але досі актуальною є необхідність удосконалення її роботи з урахуванням набутого досвіду функціонування системи забезпечення безпеки мореплавства в Україні, а також підвищення результативності шляхом впровадження міжнародних

стандартів, кращих зарубіжних практик та забезпечення стабільності у роботі (с. 118–119 дисертації).

У підрозділі 3.2. «*Форми та методи публічного адміністрування безпеки мореплавства в Україні*» стисло охарактеризовано сучасні наукові підходи до визначення категорії «публічне адміністрування», аспекти її співвіднесення з категорією «державне управління» (с. 119-122 дисертації) та наведено ґрунтовне дослідження форм та методів публічного адміністрування безпеки мореплавства в Україні (с. 122-140 дисертації). Заслуговує на увагу теза авторки про те, що завдяки значному сегменту публічного адміністрування безпеки мореплавства, забезпечуваного міжнародними інституціями, доктринальні погляди на це правове явище можуть та повинні бути розширені за рахунок додавання до його суб'єктного складу міжнародних акторів. Це підтверджується проведенням аналізом форм та методів такого адміністрування (с. 126-129, 132–134 дисертації).

Підрозділ 3.3. «*Удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні*» присвячено формулюванню актуальних пропозицій стосовно його оновлення та приведення у відповідність до міжнародних, зокрема європейських стандартів. Так, зважаючи на підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС у 2014 році та взяття на себе зобов'язань щодо наближення внутрішнього законодавства до європейських правил та норм, дисертантка аналізує публічне адміністрування безпеки мореплавства в ЄС (с. 165–169 дисертації), визначає стан імплементації деяких актів законодавства ЄС у сфері безпеки на морському та річковому транспорті (с. 152–154, 155 дисертації). Заслужують на схвальну оцінку запропоновані авторкою дисертації шляхи з удосконалення існуючого адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства. До них, зокрема, віднесено такі: чіткий розподіл повноважень між усіма публічними акторами системи забезпечення безпеки мореплавства в Україні; формування на локальному рівні працездатних та ефективних структур із забезпечення безпеки мореплавства;

відпрацювання узгоджених механізмів державної політики у сфері забезпечення безпеки мореплавства; ефективна контрольна діяльність; забезпечення необхідного фінансування; модернізація; забезпечення безпеки в рибальському секторі; оновлення концепції стратегічного планування заходів, спрямованих на оновлення адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні (с. 155–158 дисертації).

Завершують основний текст роботи *Висновки* до дисертації.

Робота містить 3 додатки, серед яких: список опублікованих праць за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації; пропозиції щодо внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань забезпечення безпеки мореплавства; акти впровадження результатів дисертаційної роботи Т.М. Плачкової.

Список використаних джерел містить 372 найменування, що розміщені в алфавітному порядку. Значна кількість використаних дисертантом наукових та емпіричних джерел інформації дозволила виробити цілісну наукову концепцію адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні та надати цінні пропозиції щодо удосконалення діючого законодавства. Адже теоретичною основою дисертаційного дослідження стали розробки у галузях адміністративного, інформаційного, морського права, міжнародного публічного та приватного права, кримінології та морської транспортної безпеки. Нормативно-правовою базою дисертації є Конституція України, міжнародні договори, документи та узагальнення матеріалів міжнародних конференцій, програмні документи, закони України з питань забезпечення безпеки мореплавства, укази і розпорядження Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативні акти Міністерства інфраструктури України, Державної служби морського та річкового транспорту України (Морської адміністрації) та інших центральних органів виконавчої влади, Державного підприємства «Адміністрація морських портів України».

Таким чином, аналіз змісту дисертації свідчить про її самостійний,

завершений, комплексний характер, спрямованість на вирішення вагомих для сучасного українського державотворення та оновлення правової системи проблем як теоретичного, так і прикладного рівня.

У результаті вивчення дисертації текстових запозичень без посилання на джерело не виявлено.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях

За матеріалами дисертації опубліковано 9 наукових статей у виданнях, що визначені МОН України як фахові з юридичних наук, внесених до міжнародних наукометричних баз та у наукових іноземних періодичних виданнях (одну статтю розміщено у виданні країни, що належить до членів Організації економічного співробітництва та розвитку), 17 тез наукових повідомлень на конференціях, тобто основні положення роботи та отримані результати оприлюднено відповідно до встановлених вимог.

Наукова новизна одержаних результатів, а також їх практичне значення

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація Т.М. Плачкової є першим в українській правовій науці дослідженням, в якому сформульовано цілісну концепцію адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні, яка базується на використанні адміністративних засобів для реалізації загальноновизнаних міжнародних норм та стандартів.

Вимогам наукової новизни відповідають сформульовані автором положення, що виносяться на захист. Так, зокрема, дисертантом:

– доведено, що забезпечення безпеки мореплавства є давнім правовим звичаєм, що набув законодавчого закріплення спочатку на рівні національних законодавств, а згодом – у міжнародних документах та має високий рівень імперативності;

– обґрунтовано, що галузеве морське законодавство України, яке

базується на міжнародно-правових стандартах у сфері мореплавства, визнає забезпечення його безпеки головним принципом морської діяльності та закріплює провідну роль держави в її організаційному механізмі. Принцип забезпечення безпеки мореплавства визнано міжгалузевим принципом регулювання морської діяльності, його закріплено у міжнародних угодах, технічних та інших документах міжнародних інституцій, внутрішньодержавному законодавстві держав. Він є імперативним для публічно- та приватноправових відносин, що складаються у мореплаванні;

- охарактеризовано інституціоналізацію системи органів управління безпекою мореплавства в Україні, оцінено її сучасний стан та проаналізовано досвід здійснення покладених повноважень з наданням пропозицій щодо удосконалення та підвищення ефективності;

- класифіковано та розкрито форми і методи публічного адміністрування безпеки мореплавства в Україні та зазначено, що форми та методи публічного адміністрування безпеки мореплавства в Україні мають характерні особливості: значним є вплив міжнародних стандартів; імперативна необхідність дотримання не лише норм угод (договорів, конвенцій тощо), які є обов'язковими для держави, а й документів, які такими не є (резолюцій, циркулярних листів); відсутність внутрішньодержавних імплементаційних механізмів для окремих вимог у сфері забезпечення безпеки мореплавства, що підлягають виконанню одразу після прийняття уповноваженим суб'єктом;

- вироблено пропозиції щодо удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення безпеки мореплавства в Україні, що ґрунтуються на опрацюванні діючого законодавства та правозастосовної практики.

У роботі порушено й інші теоретичні та практичні проблеми, які мають особливе значення для сучасної адміністративно-правової науки та практики. Зокрема, охарактеризовано стан правового забезпечення безпеки морського рибальства в Україні; визначено можливості застосування чинних правових

норм у сфері забезпечення безпеки мореплавства до автономних суден; оновлено підходи до теоретико-правової розробки категорій «безпека мореплавства» та «забезпечення безпеки мореплавства»; запропоновано вхідження Регістру судноплавства України до складу Морської адміністрації; також запропоновано залучення консультативних механізмів та інститутів громадянського суспільства до формування пропозицій з удосконалення системи забезпечення безпеки мореплавства в Україні і способи та концептуальні шляхи формування змін та доповнень до чинного законодавства у сфері забезпечення безпеки мореплавства.

Наукові положення викладені несутеречливо, послідовно, з відповідним логічним науковим сходженням від теоретичних основ до можливостей їх застосування на практиці.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у:

науково-дослідній сфері – для подальших досліджень загальнотеоретичних питань публічного адміністрування безпеки мореплавства, удосконалення його наукового підґрунтя;

правотворчій діяльності – при реформуванні законодавства України з питань безпеки морської діяльності, підготовці проєктів нормативно-правових актів, спрямованих на вдосконалення й усунення прогалин правового забезпечення безпеки мореплавства;

правозастосовній діяльності – для вдосконалення та підвищення ефективності практичної діяльності органів державної влади та управління у сфері морської діяльності;

навчальному процесі – при підготовці підручників та навчальних посібників із курсів: «Адміністративне право», «Морське право», «Морське та митне право», «Портове право», «Проблеми адміністративного права», а також при підготовці дисертаційних робіт та монографічних досліджень із питань правового забезпечення морської діяльності.

Впровадження наукових результатів дисертації підтверджується

наявністю документів про впровадження результатів дисертаційного дослідження, що додатково підтверджує його теоретичну та практичну цінність (Додаток 3, с. 211-216 дисертації).

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Відзначаючи теоретичну і практичну цінність наукового дослідження Т.М. Плачкової, надаючи йому цілковито позитивну оцінку, необхідно зауважити, що окремі положення дисертації мають дискусійний характер, потребують більш глибокого наукового дослідження, або обґрунтування. До таких положень належать наступні:

1) на с. 33-34 дисертації автор згадує про норми Угоди про асоціацію України та ЄС 2014 р., в яких порушуються питання забезпечення безпеки мореплавства, але не зазначає, який вплив на систему адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні вчинило підписання цієї Угоди;

2) у роботі неодноразово зазначається про те, що правові стандарти, розроблені Міжнародною морською організацією, на теперішній час визнані більшістю держав світу та є всесвітнім правовим базисом сучасного мореплавства. Деякі з її приписів є обов'язковими до виконання навіть якщо держава не є учасницею відповідної міжнародної угоди, що стосується, зокрема документів її Комітету з безпеки на морі (с. 37, 40 тощо). Зазначене потребує пояснень дисертанта про механізм набуття чинності такими документами;

3) автор справедливо відзначає у роботі про один з аспектів забезпечення безпеки мореплавства, а саме про «добру морську практику» (с. 27, 28), але не зазначає, до якої категорії норм можна віднести вимоги такої практики, чи є розробленим на теперішній час нормативне визначення цієї категорії та який зв'язок має ця категорія зі спорідненими – «звичайна морська практика», «загальна морська практика», «прийнятна морська практика»;

4) у дисертації згадується про людський фактор у забезпеченні безпеки мореплавства (с. 83) та про особливе місце в системі міжнародно-правових актів, спрямованих на забезпечення безпеки мореплавства Міжнародної конвенції МОП 2006 р. про працю в морському судноплавстві (с. 76-77 дисертації), конвенцій про стандарти підготовки та дипломування (сертифікацію) моряків (рибалок) 1978 та 1995 років (STCW та STCW-F) (с. 68, 72, 82, 123 тощо), але не міститься поглядів автора на проблематику підготовки та дипломування моряків під кутом зору тематики дослідження. Зокрема щодо забезпечення функціонування належного механізму забезпечення здобуття моряками необхідних знань морської справи та отримання дипломів про кваліфікацію;

5) при класифікації та розкритті форм та методів публічного адміністрування безпеки мореплавства в Україні, автор відзначає про категорію «інструменти діяльності публічної адміністрації» (с. 133-134 дисертації), але доволі стисло зупиняється на її дослідженні, обмежуючись констатацією доцільності її застосування до сфери публічного адміністрування безпеки мореплавства. З огляду на це, видається необхідним більш ґрунтовне означення авторської позиції щодо заміни класичних категорій адміністративного права новими, що мають своїм базисом зарубіжні доктринальні напрацювання.

При цьому, оскільки наведені зауваження мають переважно дискусійний характер, свідчать про складність та різноплановість порушених автором проблем, на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Т.М. Плачкової вони суттєво не впливають і не знижують високий науковий рівень та практичне значення роботи.

Висновок про дисертаційне дослідження

1. Дисертація Плачкової Тетяни Михайлівни «Адміністративно-правове забезпечення безпеки мореплавства в Україні» є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею. У ній отримано нові науково

обґрунтовані результати, що мають значення для розвитку науки адміністративного права та вирішують конкретне наукове завдання, яке полягає у виробленні концепції адміністративно-правового забезпечення безпеки мореплавства в Україні.

2. Дисертація Т.М. Плачкової за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами та доповненнями), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, а її автор Плачкова Тетяна Михайлівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**завідувач кафедри морського права
Одеського національного
морського університету,
кандидат юридичних наук**

А.Ю. Кулієв

09 вересня 2020 р.

Підпис А.Ю. Кулієва засвідчую
вчений секретар _____ Т.О. Коробко

09.09.2020 р.

